

ВІДГУК

*офіційного опонента на дисертаційну роботу
Тростянської Карини Миколаївни «Моделювання
оцінювання в управлінні репутаційним ризиком
підприємств-посередників», подану до спеціалізованої ради
Д 44.877.02 у ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі» Міністерства освіти і науки України
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук за спеціальністю 08.00.11 – математичні методи,
моделі та інформаційні технології в економіці*

Актуальність теми дослідження

У сучасній економіці ділова репутація підприємства-посередника є його найціннішим активом, запорукою його конкурентоспроможності та життєздатності. Особлива вразливість підприємств сфери посередництва до репутаційних впливів зумовлює необхідність поглиблення розробок, спрямованих на забезпечення ефективного управління репутаційним ризиком. Актуальність такого дослідження в Україні посилюється у зв'язку із наявними негативними тенденціями скорочення кількості посередницьких організацій, втратою їх доходної бази, збитковістю діяльності, прискоренням процесу концентрації капіталу у посередницькій сфері.

У наш час репутаційний ризик як явище залишається недостатньо вивченим як зарубіжною, так і вітчизняною економічною наукою, методики його оцінювання розроблені досить поверхнево, а система управління ним не має належного науково-методичного обґрунтування. Тому необхідною є активізація та поглиблення досліджень у цьому напрямку.

Обмеженість інформації щодо впливу репутаційного ризику на діяльність підприємств-посередників призводить до порушення передумов застосування класичних підходів моделювання та зумовлює необхідність розробки і використання нових методів дослідження цього виду ризику. Саме тому тема кандидатської дисертації Тростянської К. М., що присвячена розробці теоретико-методичних підходів та практичних рекомендацій для оцінювання та управління репутаційним ризиком підприємств-посередників

ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ»	
Вхідний № 27-27/10	
«17» січня 2017р.	
Кількість аркушів	
основн. докум. 9	додат. -

на підставі побудови та застосування економіко-математичних моделей, є актуальною та має наукове та практичне значення.

Актуальність представленого на захист дослідження підтверджується також його зв'язком із планами науково-дослідних робіт Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара «Стратегічні складові фінансової стійкості та безпеки банківської системи та фінансових ринків України» (номер державної реєстрації 0113U001269, 2013–2015 рр.), у межах якої автором розроблено концепцію моделювання оцінювання та управління репутаційним ризиком підприємства-посередника, вдосконалено методику оцінювання керівним складом рівня репутаційного ризику підприємства-посередника.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Докладне вивчення наукових положень та висновків дисертаційної роботи Тростянської К. М. «Моделювання оцінювання в управлінні репутаційним ризиком підприємств-посередників», аналіз структури та змісту поданої на захист дисертації та автореферату здобувача дозволяють дійти висновку про загальну наукову обґрунтованість і достовірність викладених автором результатів.

Основні теоретичні положення дисертації логічно витікають із поставленої мети та завдань дослідження, узгоджуються із практичними розробками автора.

Висунуті у дисертації наукові положення, сформульовані висновки та рекомендації мають достатньо високий рівень обґрунтування. Висновки автора відносно сутності репутаційного ризику підприємства-посередника, підходів до його оцінювання, інструментарію моделювання оцінювання репутаційного ризику базуються на роботах провідних вітчизняних та закордонних фахівців з проблем посередницької діяльності, управління

ризиками, репутаційного ризик-менеджменту, моделювання та інформаційних технологій.

Обґрунтованість результатів роботи підтверджується адекватним застосуванням методів дослідження: теоретичного узагальнення – для систематизації основних методологічних підходів до вивчення репутаційного ризику підприємства-посередника як економічної категорії та визначення його рівня (с. 10 – 40 дисертації); системного аналізу – для аналізу сучасного стану посередництва в Україні (с.10 – 14) та розробки концептуальних засад моделювання (с. 41 – 53); методу зростаючих пірамідальних мереж – для побудови бази знань предметної області «Репутаційний ризик підприємства-посередника» (с. 57 – 66); методу відношень подібності теорії розпізнавання образів – для визначення та впорядкування факторів репутаційного ризику підприємств-посередників (с. 57 – 75); математичного апарату теорії графів та когнітивного моделювання – для побудови когнітивної моделі репутаційного ризику підприємства-посередника (с. 80 – 85); імпульсного моделювання, сценарного аналізу, експрес-опитування та спостереження – при апробації моделей і розробці варіантів стратегій управління репутаційним ризиком підприємства-посередника (п. 2.3; 3.1; 3.2); методу нечіткої логіки – для визначення економічної ефективності моделювання управління репутаційним ризиком підприємства-посередника (с. 149 – 160).

Інформаційною базою дослідження є дані Державної служби статистики України, Національного банку України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Прикладний аспект роботи підтверджено використанням сучасних інформаційних технологій.

Достовірність і надійність результатів дослідження підтверджується актами впровадження його основних результатів, апробацією на міжнародних та вітчизняних наукових та науково-практичних конференціях, а також публікаціями у наукових виданнях, які відповідають змісту дисертації і досить повно характеризують найбільш важливі її положення.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

У результаті вирішення здобувачем широкого кола теоретичних і методичних завдань щодо вдосконалення оцінювання в управлінні репутаційним ризиком підприємств-посередників у дисертаційній роботі отримано результати та висновки, які мають наукову новизну.

Основним науковим результатом є розробка концепції моделювання оцінювання в управлінні репутаційним ризиком підприємства-посередника, яка базується на моделях представлення знань, розпізнавання образів та когнітивному моделюванні, що дозволяє об'єктивно оцінити рівень репутаційного ризику та розробити управлінські рішення щодо його зниження (с. 41 – 54).

Заслугує на увагу вдосконалення автором існуючого модельного інструментарію оцінки репутаційного ризику на основі розробленої когнітивної моделі оцінювання репутаційного ризику підприємства-посередника (с. 85 – 91). Автором здійснено комплексний підхід до оцінки рівня репутаційного ризику та забезпечена можливість підвищення рівня керованості процесом управління репутаційним ризиком за рахунок застосування імпульсного моделювання цільових станів репутаційного ризику.

У роботі також удосконалено існуючу систему управління репутаційним ризиком за рахунок виокремлення контурів управління та груп управлінських впливів (с. 99), що базуються на методології системного аналізу та когнітивного моделювання і дозволяють організовувати управління репутаційним ризиком та комплексно визначати характер управлінських впливів.

Результатами, які можна кваліфікувати як такі, що дістали подальшого розвитку або поглиблення, є:

– систематизація основних підходів до визначення репутаційного ризику підприємства як економічної категорії, яка в умовах відсутності узагальнюючого переліку ризикостворюючих факторів репутаційного ризику представлена у вигляді їх групування на чотири основних підходи: 1) психологічний, 2) конфліктний, 3) корпоративний, 4) інформаційний (с. 20 – 21);

– визначення економічної категорії «репутаційний ризик підприємства-посередника», яке представлено як «ризик потенційних фінансових втрат капіталу та доходу підприємства-посередника, зменшення спроможності проводити діяльність внаслідок погіршення ділової репутації, спричиненого негативним сприйняттям клієнтами, контрагентами, акціонерами та іншими зацікавленими особами практики ведення діяльності, її результатів та окремих подій, пов'язаних з підприємством-посередником» і дозволяє усунути суб'єктивізм та багатоваріантність існуючих визначень (с. 72);

– методичний підхід до визначення факторів впливу на рівень репутаційного ризику підприємства-посередника, який, на відміну від існуючих, базується на методі подібності теорії розпізнавання образів і дозволяє виявити та обґрунтувати ефективні впливові управлінські рішення щодо зменшення ризику (с. 72).

Аналіз отриманих наукових результатів дозволяє зробити висновок про те, що вони відповідають поставленим завданням дослідження та вдосконалюють існуючі теоретичні та практичні підходи щодо моделювання оцінювання в управлінні репутаційним ризиком підприємства-посередника.

Теоретична цінність та практична значущість результатів дослідження

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи мають теоретичну цінність і практичну значущість. Отримані результати є певним внеском у розвиток економічної теорії, економіко-математичних

підходів до моделювання оцінювання в управлінні репутаційним ризиком підприємства-посередника.

Цільовий характер, спрямованість на конкретні завдання щодо моделювання оцінювання в управлінні репутаційним ризиком підприємств-посередників, завершеність розробок зумовили практичну значущість результатів дослідження і рекомендацій щодо їхнього використання.

Практичне значення мають такі розробки як: методичний підхід щодо оцінювання рівня репутаційного ризику підприємства-посередника, когнітивна модель оцінювання репутаційного ризику підприємства-посередника, структурно-функціональна модель управління репутаційним ризиком підприємства-посередника.

Наукові результати дисертаційної роботи, які мають прикладний характер, були впроваджені при визначенні рівня репутаційного ризику та розробці заходів для його зменшення до рівня «низький» у діяльності ТОВ ВТК «Промтехкомплект» (акт № 0423-1 від 23.04.2015 р.); при визначенні рівня репутаційного ризику, виявленні загроз діяльності банку з боку ризикостворюючих факторів та проведенні оцінки результативності комплексу дій по зниженню репутаційного ризику у діяльності АКБ «Індустріалбанк» (акт № 363 від 15.05.2015 р.); при визначенні поточного рівня репутаційного ризику і основних його факторів для розробки комплексу заходів щодо його зниження та оцінки їх результативності у діяльності ТОВ «Губернія-2009» (акт б.н. від 21.09.2015 р.).

Теоретичні положення та практичні розробки, представлені у дисертації, використовуються для методичного забезпечення навчального процесу у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара при викладанні дисциплін «Банківський нагляд», «Конкурентоспроможність фінансово-кредитних установ», «Економіко-математичні методи у банківському менеджменті», «Управління банківськими ризиками» (акт б.н. від 12.11.2015 р.).

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Основний зміст і результати дисертації опубліковано у 19 наукових працях загальним обсягом 6,7 друк. арк., з яких особисто автору належать 6,6 друк. арк., у т.ч. 8 статей у наукових фахових виданнях (із них 5 – у виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз) та 11 праць у інших виданнях.

Аналіз публікацій автора дозволяє зробити висновок про повноту викладення основних наукових положень дисертаційного дослідження у науковій літературі. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до існуючих вимог.

Відповідність автореферату змісту дисертації

Зміст автореферату відповідає основним положенням, висновкам і рекомендаціям дисертаційного дослідження. Новизна, яка відображена у дисертації, повністю відображена в авторефераті.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Відзначаючи позитивні сторони роботи, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації.

1. Досліджуючи причини виникнення репутаційного ризику в діяльності підприємства-посередника (с. 10 – 21), автор не приділив достатньої уваги особливостям функціонування окремих видів посередницьких організацій, внаслідок чого вид діяльності підприємства-посередника не розглядається автором як фактор його репутаційного ризику та не враховується при моделюванні оцінювання репутаційного ризику. Вважаю, що врахування цього фактору забезпечило би більшу адекватність побудованій моделі оцінювання репутаційного ризику.

2. При структуризації предметної області «Репутаційний ризик підприємства-посередника» автором виділено ризикотворюючий фактор

суттєвого впливу «зацікавлена особа» та задіяно у якості концепта когнітивної моделі оцінювання репутаційного ризику підприємства-посередника. При структурному аналізі когнітивної карти оцінювання репутаційного ризику цей концепт виділено у окремий контур (с. 84), але при формуванні контурів управління репутаційним ризиком даний контур задіяно не було, а отже й вплив фактору «зацікавлена особа» залишився недостатньо дослідженим при імпульсному моделюванні цільових станів управління репутаційним ризиком (с. 95 – 100).

3. При формуванні концепції моделювання оцінювання репутаційного ризику автор вживає вислів «деяка ознака терміна» (с. 45), але не розкриває зміст зазначеної ознаки, що ускладнює сприйняття результатів обробки інформації у системі CONFOR (с. 57 – 61).

4. При побудові оціночних функцій факторів за ступенем керованості репутаційного ризику (формула 2.19) автору слід було надати більш повне обґрунтування значень параметрів α та β (с. 98).

5. Як зауваження слід вказати на певне переобтяження тексту п.3.1 обґрунтуванням доцільності моделювання оцінювання репутаційного ризику підприємства-фінансового посередника (с.108 – 113).

6. Робота має окремі стилістичні помилки та неточності, зокрема, на с.94, 138, 153.

Вказані недоліки не носять принципового характеру та не впливають на загальну позитивну оцінку представленої до захисту дисертаційної роботи, оскільки в основному носять дискусійний характер та спрямовують дисертанта на дослідження зазначеної проблематики.

Загальний висновок

На підставі проведеного аналізу вважаю, що дисертація Тростянської Карини Миколаївни «Моделювання оцінювання в управлінні репутаційним ризиком підприємств-посередників» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, яке має теоретичне і практичне значення та характеризується науковою новизною. Результати дисертації розв'язують актуальну проблему

розробки теоретико-методичного інструментарію та практичних рекомендацій щодо моделювання оцінювання в управлінні репутаційним ризиком підприємства-посередника. Виконане дослідження має достатньо високий теоретичний, методичний та практичний рівні, послідовне та логічне представлення матеріалу, необхідну повноту розкриття виконаних розробок. Тема дисертації повністю відповідає спеціальності 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці. Дослідження є особистою авторською роботою, цілісною та завершеною відповідно до поставленої мети та визначених завдань.

Таким чином, за науковою новизною, теоретичною цінністю та практичною значущістю одержаних результатів дисертаційна робота Тросянської Карини Миколаївни вимогам нормативних документів Атестаційної колегії МОН України, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, пп. 9, 11, 12 “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці.

Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
декан факультету економічної
інформатики та менеджменту
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

В. Я. Заруба

